

Pilar Francés de Mirandaren dibortzio zibila. 1933

1. JARDUERAK (1-3 JARDUERA)

1. Pilar Francés Miranda andreak senarraren kontrako dibortzio-demanda irakurri, eta erantsitako materialetan dagoen testua irakurri
2. Testu-iruzkinaren jarraibide orokorre jarraituz testua komentatu eta iruzkina egin.
3. Hurrengo arazoak konpondu:
  - . Etiketatu ezagutzen dituzun genero-indarkeria motak.
  - . Genero-indarkeriaren biktima baten testigantza bat bilatu eta hautatu Interneten.
  - . Genero-indarkeriaren Legea ikertu.
  - . Genero-indarkeriaren antzekotasunei eta desberdintasunei buruzko eztabaida egin ikasgelan, gaurkotasanaren eta Errepublikaren artean. Pedro Miguel de Liguésen aurkako 1760ko dokumentua ere berreskuratu eta bi dokumentuei buruzko gogoeta egin.

2. DOKUMENTUAREN FITXA

1.1.	Dokumentuaren "izenburua"	Pilar Francés de Mirandak audientzian jarritako dibortzio zibilaren akta
1.2.	Dokumentuaren data	1933/01/20
1.3.	Dokumentu mota	Nafarroako Probintzia Auzitegiari egindako apelazioaren agiri judiziala / dibortzio-autoak
1.4.	Idazketa-hizkuntza	Gaztelania
1.5.	Letra mota	Biribil garaikidea
1.6.	Artxiboa	Nafarroako Errege Artxibo Nagusia (AGN)
1.7.	Signatura	Audiencia territorial, Autos de Divorcio, caj. 53513.
1.8.	Orri kopurua	
1.9.	Euskarriaren materiala	Zelulosazko papera.

3. TESTUINGURU HISTORIKOA

1931ko apirilaren 12ko udal hauteskondeek Iraultzaren aurkako Hautagaitzari eman zioten garaipena Nafarroan. Urte bereko apirilaren 14an, Alfontso XIII.ak uko egin zion Koroari eta Espainiako II. Errepublikak aldarrikatu zen. 1931ko ekainaren 28ko Gorteetarako hauteskundeetan, Nafarroan ezker garaitua izan zen probintzia espainiar bakarretakoa izan zen, Koalizio Katoliko-foruzaleak lortu baitzuen garaipena.

1936ko Nafarroako biztanleria-giroa eta politika eztabaidan zeuden, bi joerak erradikalizatzearen ondorioz, ezkerria eta eskuina, zeinek irudimen kolektiboan iraultzari laguntzea edo kontrairaultzari laguntzea eragiten baitzuen.

Tradizioz, emakumearen rol soziala familiaren arretaren eta zainketaren inguruan oinarritu da. Dena den, beti egon ziren emakumeak "emakumeenak" diren beste zeregin batzuetan aritu izan zirenak; jostun lanetan, erizaintzan... Hala ere, 1931ko Konstituzioan, emakumeek gizonen eskubide berberak eskuratuko zituzte. Hori oso garrantzitsua da, Espainian emakumeen lan-merkatua sartzea markatuko bailuke. Honela:

"Bigarren Errepublikak, 1931ko Konstituzioaren eta zenbait legeren bitartez, emakumeen eta gizonen arteko berdintasun juridiko eta politikoa zigortu zuten genero-politikak garatu zituen. Neurri aipagarrienen artean, bi sexuen arteko berdintasunean oinarritutako ezkontza zibila, dibortzioa, adulterioaren despenalizazioa, ezkontza barruko nahiz kanpoko ondorengoen arteko berdintasuna, postu ofizialetan eta kargu publikoetan sexuarengatik diskriminaziorik ez egotea, lanean emakumearen babesa egotea eta sufragio unibertsala daude. [...]Emakumeek lortutako herritartasun politikoaren ondorioz, espazio publikoan emakumeen presentzia indartu zen, eta emakumeek komunikabideetan zuten ikusgaitasuna areagotzen lagundu zuen. Baina, horrez gain, errepublikaren legegintza-lanak pribatuaren mugak gaindituko zituzke, eta erregimen berriaren espiritu laikoa ezkontza- eta familia-ereduetan ezarriko ziren hainbat neurri juridikoren bidez eguneroko bizitzan eragina izango luke. [...]Konstituzioa sortu eta bi hilabetera dibortzioa onartu zen, 1932ko martxoaren 2ko legearen bidez. Lege hori aitzindaria izan zen ezkontideen arteko berdintasuna zela eta, legean jasotako hamahiru arrazoietakoren bat zela medio (tratu txarrak, besteak beste), ezkontideek adostasunez eskatu zezaketen edo ezkontide batek eskatu zezakeen ere.

Familiak ere, erakunde gisa, hainbat aldaketa jasan zituen. Bigarren Errepublikan, emakumeak eskubidea zuen profesionalki lan egiteko, baita Estatuko lanpostu ofizialetara iristeko ere, diputatu gisa. Horrek aldaketa eragingo du etxean. Kasu batzuetan, emakumea ez da egun osoan etxean egongo, eta, beraz, ezin izango ditu seme-alabak zaindu lehen bezala. Egoera horren ondorioz, herrialdearen jaiotza-tasaren atzerapena nabarmentzen da.

Etxearen egiturari eragingo dion beste erreforma bat dibortzio zibilaren legea izan zen, senar-emazteak banantzeko aukera eman zuena, betiere arrazoiak justifikatuta eta arrazoizkoak baziren. Hala ere, etxetik kanpo emakumeen eskubideak eta garapena lortzeko aurrerapauso ikusgarriak egin ziren arren, Espainiako emakume gehienek ez zituzten aurrerapen horiek izan, eta ezer gertatu ez balitz bezala jarraitu zuten.

4. AUKERATUTAKO TESTUA

Resultando:

Que por el **Procurador** Don Carmelo Lafuente Artuch, designado de oficio a nombre y representación de Doña Pilar Francés Miranda, se promovió demanda de divorcio contra el esposo de aquella Don Faustino Atienza González, haciéndose constar que dicha Doña Pilar tiene 22 años y caso con el expresado Don Faustino hacia unos cuatro años, siendo fruto de aquel matrimonio una niña de unos dos años y medio de edad.

Que desde los primeros meses de casados sufrió malos tratos de su marido por causas diversas, siendo la mas principal por cuestiones familiares, pues la madre del esposo no congeniaba con la **demandante** y aquel le daba siempre la razón en las cuestiones que surgían, y un día, estando en el séptimo mes de embarazo, el marido la empujó violentamente contra una cama y del golpe recibido estuvo diez y ocho días en cama con la fractura de una costilla, habiéndole asistido el medico de Castejón Sr. Jenaro.

Que la actora sufría resignadamente estos malos tratos a los que siempre acompañaban palabras injuriosas, siendo una vez amenazada con una escopeta, callándose por evitar disgustos a su padre que vivían en Alfaro o sea a tres kilómetros de Castejón.

Que hace muy poco tiempo, el marido le ha **injurado** de manera tan grosera que ello constituye deshonor para ella y sus hijas, haciendo imposible la convivencia del matrimonio por cuanto el marido hizo publico por Castejón que la mujer admitió por la noche, estando de servicio su marido, un hombre con fines deshonestos.

Y que el **demandado** dijo ante las Autoridades de Castejón que su mujer podía marcharse con su padre y llevarse a su hija, firmando un documento privado en el que constaban los muebles que eran de la mujer, habiendo convenido y la casa guardando los muebles en otra de menos precio, pagando a medias su alquiler mensual de diez **pesetas**.

Y después de alegar los fundamentos de derecho que estimaba de aplicación, terminaba suplicando se dictara en su día, previos los tramites legales, **sentencia** declarando haber lugar al divorcio en virtud de la causa séptima del articulo tercero de la ley, con todas sus consecuencias, decretando que el demandado debía de abonar una cantidad que ha de decidirse de acuerdo con el sueldo que cobra para sus alimentos y los de la niña que debe de quedar en su poder por declararse culpable al esposo; acompañando con tal demanda una certificación acreditativa de que el matrimonio estaba clasificado como vecino de Castejón.

GAKO-HITZAK

- **Prokuradore:** Auzitegietan beste pertsona baten ordezkartza prozesu judicial batean gauatzeko legezko baimena duen pertsona.
- **Auzi-jartzaile:** Prozesu judicial batean, agindutakoa eman dakion idatzi eta ordezkatzan duen pertsona.
- **Iraintzaile:** Duintasuna galtzea.
- **Demandatu:** Noren aurka edo epaketan zerbait eskatzen zaion pertsona.
- **Pezetak:** Espainiako legezko moneta, 1868tik 1999ra.
- **Epaia:** Epaille edo auzitegi baten ebazpena, epaiketa edo prozesu bat amaitzeko.

5. AUKERATUTAKO TESTUAK (IRUDIA)

“Bigarren Errepublikak, 1931ko Konstituzioaren eta zenbait legeren bitartez, emakumeen eta gizonen arteko berdintasun juridiko eta politikoa zigortu zuten genero-politikak garatu zituen. Neurri aipagarrienen artean, bi sexuen arteko berdintasunean oinarritutako ezkontza zibila, dibortzioa, adulterioaren despenalizazioa, ezkontza barruko nahiz kanpoko ondorengoen arteko berdintasuna, postu ofizialetan eta kargu publikoetan sexuarengatik diskriminaziorik ez egotea, lanean emakumearen babesa egotea eta sufragio unibertsala daude. [...]Emakumeek lortutako herritartasun politikoaren ondorioz, espazio publikoan emakumeen presentzia indartu zen, eta emakumeek komunikabideetan zuten ikusgaitasuna areagotzen lagundu zuen. Baina, horrez gain, errepublikaren legegintza-lanak pribatuaren mugak gaindituko lituzke, eta erregimen berriaren espiritu laikoa ezkontza- eta familia-ereduetan ezarriko ziren hainbat neurri juridikoren bidez eguneroko bizitzan eragina izango luke. [...]Konstituzioa sortu eta bi hilabetera dibortzioa onartu zen, 1932ko martxoaren 2ko legearen bidez. Lege hori aitzindaria izan zen ezkontideen arteko berdintasuna zela eta, legean jasotako hamahiru arrazoietakoren bat zela medio (tratu txarrak, besteak beste), ezkontideek adostasunez eskatu zezaketen edo ezkontide batek eskatu zezakeen ere.

(A. Cases (2013), “La violencia de género en la Segunda República”, *Hispania Nova, revista de Historia Contemporánea*, 11).